

Jignac Loyola i misjô barokòwégò kùńsztu

W **1491** rokù, w szpańsczim (baskijszczim) **zómku Loyola**, ùrodzył sã knòp, co miòł miono **Jignac**. Rósł w wiòldzi familie, bò bét nòmłodzi z trzènòsce dzecy.

– Mającë tëlë bracyńów i sostrów mòże wëmëslec wiele wiesotëch jigrów! Mést sã gònilë, grele w balã, jezdziłë na kòłach, grele w minecrafta – tak bë so mógl chto pòmëslec.

– Ò nié, nié!!! Kò pierszé kòła zbùdowelë dopierze w XIX wiekù, a w minecrafta grają na kòmputrach dzysdniowi lédze. Në, mòże jigrë z balã bëłë ju znóné w tëchtam czasach?

Naji bòhatéra, Jignac, ród ridowòł [pòl. jeździł konno]. Bét ùskòczny i chwaczci. Czedë dorósł, òstòł ricerzã. Biòtkòwòł sã we wiele pòbitwach. A w czasie midzë nima gròł w knòble

[pòl. grał w kości] abò bròł ùdzél w czãstëch pòjedinkach. Miała gò òczarzonò wòjna. Dbòł tész ò ùwòżanié na dwòrze. Jednégò dnia òstòł reniony w nogã. **Kùgla òd kanónë zmùżdżëta jemù gnòtë**. Na szczescé nalòzł sã dochtór, chtëren gò wëlëkarził. Równak naji młodi ricerz nie bét ju taczi zrãczny jak rëchli. Ni miòł dosc mòcë, zebë brac ùdzél w pòsobnëch pòbitwach. Zaczął tej wiele czëtac.

Jednégò razu trafiła do niego **ksążka z biblijnyma pòwiòstkama** (Vita Christi Ludolfa z Saksonii). Przeczëtòł w ni ò Christusu i ò tim, jak mòże za Nim szlachòwac w zëcym. Pòd cëskã ti ksążczci ùdboł so zmienic sã. **Niechòł wòjskòwą karierã**. Zaczął studérowac. Ùczit sã baro wiele i wcyg lubit ksążczci. Sóm zaczął nawetka pisac. Pòzni **òstòł wëswiãcony na ksãdza** i razã z drëchama wërëzowelë do Rzimù, gdzie za zgòdã papieza ùsadzëłë chłopszci zòkón, jaczi sã zwòł **Jezësowé Towarzëstwò** (na co dzëń zwelë jich jezujitama).

Jignac przeził 65 lat. **Ùmarł w 1556 rokù**. Czile lat pò jegò smiercë jinszi jezujicë zbùdowelë w Rzimie bëlny kòscòł. Nazwelë gò **Il Gesu**, to je kòscòł Jezësa. Wszëtcë bëłë nim òczarzony. Kòzdi, chto wchòdzył bënë, jaz tracył głòs z wrazeniò. We westrzòdkù bëło wiele złota, rzezbów i òbrazów. Òstòł tak pòmëslóny, zebë dziejac na wszëtczë zmëslë. Takã tész rolã miòł **kùńszt barokù**, jaczi tedë wastowòł.

Jezujicë bëłë baro bùszny ze swòjégò kòscoła. **Bëlë tész pòslëszny papieżowi**, chtëren kòzòł jima jezdzić pò całim swiece, zebë przekònëwac do chrzescëjaństwa jiné nòrodë. Rëzowelë z misją do Jindiów, Pòłniowi Americzi, Chin, Japòńszci. Klòsztornicë stòwielë tam swòje swiãtnice, chtërne przëbòczywałë bëlny kòscòł Il Gesu.

Artiscë, co twòrzëłë dlò jezujitów, nie bòjelë sã nowicznów. Na przëmiar malëjącë na pòsowie kòscoła, **ùsadzylë iluzje, to je òbrazë, jacé pòkazywają jinã jawernotã** [pòl. rzeczywistość]. Dwigającë głowë do górë, lédze nie widzelë ju gwiazdowëch nòdzibów [pòl. sklepień] jak w czãdze gòtikù. Tuwò pòsowa òtmikała sã do nieba.

– Zdrzëta, swiãti i aniołowie pòdnòszają sã w stronã słuńca. Wid wpòdò do bëna z górë, ale òknów tam doch ni ma! A te blónë? Òne są pròwdzëwé? To wszëtkò je cëdowné! – gòdelë tamtoczasny lédze we wiòldzim zadzëwòwanim.

Jezujicë bëlë téz na Kaszëbach. Twòrzëlë tuwò nié leno bëlné swiãtnice, ale i szkòtë.

Przëjachelë téz do Chòniców. W tim kaszëbsczim miasteczku pòstawilë w 1623 rokù szkòtã, a w 1755 rokù zabrzëmiałë zwònë w nowim barokòwym kòscele pw. Zwiastowaniô Nòswiãtszi Marije Pannë.

Jak weńdziesz do jegò bëna, ùdrzisz przede wszëtczim wësoczi jaż do pòsowë wòłtòrz, a w nim òbròz Matczy Bòsczi z Dzacãtkã, ze sw. Janã Chrzëcelã i Swiãtim Dëchã. Dwigają gò aniołowie, jaczim towarzi parmienistò gloriò. Jidacë w starnã wòłtòrza, zdrzë w górã. Na pòsowie bãdziesz widzòł malënczi, jaczé przedstòwiają swiãtëch, np. **Jignaca Loyolã, chtëren stoi na zemsczi kùglë i niese swiatu wiarã w Christusa.**

Na jednym z nòdzibów je **namalowónò iluzjò kòpùłë.** Sã tam kòlumnë, òkna, blónë... Całi ten fresk wëdrzi tak, jakbë bëła tam dzura! Dzysò sã gòdò, że taczé òbrazë mają” efekt 3D”!

Zdrzëta téz na scanë – jaczé sã plasticzné... Wësok wãgòrzã sã szeroczé gzymse, a na mùrach rosã stiukòwé kwiòtcki, wkòł jaczich sã zdobné wëwijasë i miszòrczi.

Bënë rozwidniają bòczne òkna. Wszëtkò je widné i przezérné. Parminie słuńca prowadzã w czerënkù sztërzech strón swiata, co òznòczò, że **misjò jezujitów** chrzescëjańszim widã òbjimò całą zemiã.